

6.11.2023

Resurssipoliittinen osasto

Taustamuistio – Puolustusvaliokunnan kuuleminen 8.11.2023

Tilannekatsaus EU:n puolustusteollisiin aloitteisiin

Toimiva ja kilpailukykyinen Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta on edellytys eurooppalaisten suorituskkyjen tehokkaalle kehittämiselle ja käytölle. Puolustusteollisuusaloitteiden keskeinen tavoite on jäsenvaltioiden puolustuskvyn tehostaminen ja yhteistoimivuuden lisääminen.

EU:n puolustusteollisuuspolitiikka voi tuoda merkittävää lisäarvoa kotimaisen teollisuuden ja tutkimusyhteisön TKI-yhteistyöhön. On varmistettava, että suomalaisen teollisuuden osaaminen hyödynnetään Euroopassa laajasti, ja että suomalaisella teollisuudella on mahdollisuus ja pääsy laajamittaiseen yhteistyöhön ja verkottumiseen EU:n puolustustarvikemarkkinoilla.

TKI-yhteistyön edistämisen kannalta olisi tärkeää varmistaa Euroopan puolustusrahaston (European Defence Fund, EDF) jatko nykyisen EU-rahoituskauden 2021-2027 jälkeen ja tarkastella myönteisesti EDF:n budjetin nostoa seuraavassa rahoituskehysessä.

Samalla on myös parannettava ja vahvistettava puolustusteollisuuden toimintaympäristöä. Julkisen ja yksityisen rahoituksen saatavuus puolustusteollisuudelle on turvattava, mukaan lukien EU:n taksonomia- ja vastuullisuuskriteerejä (ESG) koskevassa työssä.

Aloitteiden perustana tulee jatkossakin olla Euroopan puolustuksen kehittämistarpeet ja yhdessä määritellyt suorituskkytarpeet. Komission avaintoimija näissä kysymyksissä on viime vaalikaudella perustettu puolustusteollisuuden ja avaruuden pääosasto (DG DE-FIS). Keskeinen vaikutuskanava on myös Euroopan puolustusvirasto (EDA).

Komissio on 27.10.2023 käynnistänyt konsultaation tulevasta Euroopan puolustusteollisesta strategiasta. Strategian tavoitteena on vahvistaa puolustusteollista pohjaa esittämällä toimia, jotka edistävät puolustusteollisuuden investointeja ja kilpailukykyä. Komissio saattaa esittää uutta sääntelyä strategian yhteydessä.

Konsultaatio painottuu jäsenmaiden yhteisiin työpajoihin, mutta komissio kuulee myös strategian valmistelussa puolustusteollisuutta, ajatushautomoja ja rahoitussektoria. Jäsenmaiden on myös mahdollista keskustella komission kanssa kahdenvälisesti ja toimittaa kirjallisia kommentteja valmistelun aikana. Valtioneuvosto laatii E-kirjeen konsulttiota varten. Puolustusteollisen strategian yksittäisiin toimenpide-ehdotuksiin otetaan tarkemmin kantaa kun ne julkaistaan. Komissio julkaisee strategian tiedonantona helmikuussa 2024.

EU:n puolustusaloitteet voivat osaltaan edistää myös EU:n ja NATO:n välistä yhteistyötä, mitä tukisi myös EU:n ja Yhdysvaltojen mahdollisimman toimiva yhteistyösuhde puolustusteknologian ja teollisuuden alalla.

Euroopan puolustusrahasto (EDF)

Euroopan Puolustusrahasto on EU:n budjetista rahoitettava ohjelma, joka käynnistyi vuonna 2021. Puolustusrahasto koostuu tutkimus- ja kehittämiskokonaisuuksista, ja siitä

6.11.2023

Resurssipoliittinen osasto

voidaan tukea yhteistyössä toteutettavia ja jäsenvaltioiden rajat ylittäviä suorituskäytöjen kehittämiseen tähtääviä toimia. Tuettavat toimet kattavat puolustustalouden koko tutkimus- ja kehittämissyklin.

Rahaston kokonaisbudjetti on noin 7,2 miljardia euroa (käyvin hinnoin) nykyiselle monivuotiselle rahoituskehyskaudelle 2021–2027. Budjetista noin yksi kolmasosa on allokoitu tutkimukseen ja noin kaksi kolmasosaa kehittämistoimiin. Rahoitus myönnetään suoraan teollisuus- ja tutkimustoimijoille, mutta erityisesti kehittämisprojektien taustalla on myös hallintojen välinen koordinaatio ja yhteistyöhanke. Kehittämishankkeet edellyttävät yleensä lisärahoitusta jäsenmailta ja/tai teollisuudelta EU-tuen lisäksi, sekä jäsenvaltioilta aikomusta hankkia tuote tai käyttää kehitettävää teknologiaa yhdessä. Suomessa puolustushallinnon osallistumista projekteihin arvioidaan perustuen Puolustusvoimien kehittämisohjelmaan ja suunnitteluun sekä tutkimusprioriteetteihin.

Tukikelpoiset toimet määräytyvät kilpailullisten hakujen sekä vuosittaisen työohjelmien mukaisesti. Kriteereinä ovat mm. rajat ylittävä yhteistyö ja teknologinen innovatiivisuus. Rahaston edunsaajina ovat lähtökohtaisesti eurooppalaiset teollisuus- ja tutkimuskonsortiot. EDF:ssä on tähän mennessä julkaistu kolme työohjelmaa ja niistä on kohdennettu eurooppalaiselle puolustusteollisuudelle noin 3 mrd. EUR.

EDF tukee kotimaisen puolustusteollisuuden pitkänaikavälin tutkimus- ja kehittämistyötä sekä mahdollistaa kotimaisille pienille ja keskisuurille yrityksille sekä tutkimuslaitoksille pääsyn suurten eurooppalaisten puolustusvälinevalmistajien alihankintaketjuun.

Yksi keskeisimmistä EDF-projekteista on ns. FAMOUS-projekti (European Future Highly Mobile Augmented Armoured Systems), jossa kehitetään uusia panssaroituja ajoneuvoja. Suomi toimii projektin koordinaattorina. Projektiin osallistuu kotimaisista yrityksistä Patria, FY-Composites, Senop, Savox, Millog ja Spinverse. Lisäksi projektiin osallistuu yrityksiä muista EU-maista. FAMOUS-projekti on saanut EU:lta yhteensä n. 104 MEUR:a rahoitusta. Projekti linkittyy myös keskeisesti Puolustusvoimien tulevaisuuden suorituskäytöksiin arktisen liikkuvuuden osalta.

Asetus ampumatarviketeollisuuden tukemisesta (ASAP-asetus):

EU:n uusi ampumatarviketeollisuuden tukemista koskeva asetus (EU 2023/1525, ASAP, Act in Support of Ammunition Production) astui voimaan 25.7.2023. Asetus sisältää 500 MEUR:n rahoituksen ampumatarviketuotannon kasvattamiseksi Euroopan unionissa ja Norjassa 30.6.2025 mennessä. Tukikelpoisten toimien prioriteetit ovat räjähdäaineet, ruuti, kuorivalmistus, lataamokapasiteetti 155 mm ampumatarvikkeisiin, ohjusten valmistus ja tykistön ammusten testauksen ja kunnostuksen sertifiointi. Asetuksen mukainen tuki on enintään 35 % projektikustannuksista tai 45 % tiettyjen lisäehtojen täyttyessä.

ASAP-asetuksen työohjelma hyväksyttiin ohjelmakomiteassa 16.10.2023 ja rahoitushaut avautuivat yrityksille 18.10.2023. Haut sulkeutuvat 13.12.2023 ja rahoituspäätöksiä odotetaan maaliskuussa 2024.

ASAP-asetuksen mukaista rahoitusta voivat hakea EU:ssa tai Euroopan talousalueella olevat puolustusteolliset yritykset. Puolustushallinto tukee kotimaisen puolustusteollisuuden osallistumista hakuun. Kotimaisen puolustusteollisuuden tukikelpoiset toimet yhteensovitetaan Puolustusvoimien käynnissä olevan kotimaisen ampumatarviketuotantoa koskevan selvityksen kanssa.

6.11.2023

Resurssipoliittinen osasto

EDIRPA-asetus

Euroopan komissio antoi heinäkuussa 2022 uuden asetusehdotuksen koskien Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamista yhteistoiminnallisten hankintojen avulla (EDIRPA, European Defence Industry Reinforcement through common Procurement Act). Asetus astui voimaan 18.10.2023.

Asetusehdotuksen tavoitteena on luoda taloudellisia kannustimia jäsenvaltioille tehdä yhteishankintoja kriittisten suorituskykypuutteiden paikkaamiseksi. Asetusehdotus sisältää 300 MEUR rahoitusta yhteishankintoihin, joihin osallistuu vähintään kolme jäsenvaltiota. EU:n rahoitus kattaa maksimissaan 20 % yhteishankintojen summasta.

EDIRPA-asetuksen työohjelmasta neuvotellaan parhaillaan ohjelmakomiteassa. Alustavasti työohjelman prioriteetteina ovat ampumatarvikkeiden, ilmatorjuntajärjestelmien ja ilmatorjuntaohjuksien sekä ajoneuvojen ja muiden alustojen yhteishankinnat.

Puolustusministeriö on alustavasti tunnistanut monikansallisen pyöräajoneuvojen yhteishankkeen (CAVS-hanke "Common Armoured Vehicle System") mahdolliseksi tukikelpoiseksi projektiksi EDIRPA:n alla. Puolustusministeriö jatkaa vaikuttamista projektin tukemiseksi.

+++